

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentarii Exegetici In Apocalypsim Ioannis Apostoli

Viegas, Brás

Parisiis, 1615

Michaelem supremum Angelum esse eorum, qui remanserunt, ostenditur.
Sectio XVIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39261

in lacum leonum coniectum seruauit, oraque leonū frā nauit. Dan. 6. & 14. Duo-
decimō: Abacuch cincto capitis apprehensum ex Palæstina cum prandio Ba-
bylonem adduxit, vt pasceret Danielē: eūque rursus repente in suū locum resti-
tuit. Dan. 14. Decimotertid. Is erat, qui probaticæ piscinæ aquas cōmouebat, &
sanctificabat in figuram baptismatis, ita vt qui primus descendere in piscinā, ab
omni agitudine curaretur. Ioā. 5. Decimoquartid. Is est, qui editurus est sonū il-
lum terrificum tuba illa, cuius meminit Apostolus 1. Cor. 15. ad cuius clangorem
mortui omnes resurgent, & ante Dei tribunal iudicandi consistent. Denique. Is
est, inquit Pantaleon, qui fidelium populorum Ecclesias exhilarat: Romanorum custodis tempu-
licans. Imperatorem armat aduersus Barbaros, Christianos reddit victores, ab ingentibus maris
fluctibus eos, qui ipsum inuocant, eripit, fertilitates fructuum terra suppeditat, consolatur pusilla-
nimes: agros uisitat, fide iubet pro peccatoribus, Demonum impetus propulsat, uitiorum flam-
mam restringit. Hæc sunt, quæ in sacris literis partim expresse, partim iuxta Pantaleonis
sententiam de Michaelē memorantur, in quibus, si quis singula expendat,
illustrissima Michaelis præconia continentur: nunc quem honore gradum inter
cæteros Angelos obtineat paucis dicendum.

I.

Michaelem supremum Angelum esse eorum, qui remanserunt,
ostenditur.

SECTIO XVIII.

D. August.
D. Ioan. Damas.
Tertul.
Omnibus An-
gelis nature
prestantia
excellit Lu-
cifer.
Orig.
D. Hieron.
Iob 40. 14.
D. Gregorius
Aust. Mira.
D. Isidor.
D. Bernard.
D. Thom.
Magist.
Ezech. 28. 14.
Lucifer cur
post lapsum
dictus Cher-
ub.
D. Thom.
11.
D. Hieron.
Iude 19.
Dion. Areop.
quos, &
quos Angelo-
rum ordines
contineat in-
fima hierar-
chia.
Dan. 10. 13.
E. 12. 1.
Michael ex
supremo or-
dine suprema
hierarchie.

NON querimus vniversè, vtrū Michael supremus sit omnium Angelorū, tam
qui corruerunt, quàm qui remanserunt, quoniam Luciferū omnibus An-
gelis nature præstantia excellere quàm neget D. Aug. lib. 3. de Gen. ad lit. cap.
10. & lib. 11. c. 19. & D. Ioan. Damal. li. 2. fidei c. 7. cōmuniō tamen est Doctorum
& probabilior sententia, quàm diserte tradiderunt. Tertul. lib. 2. aduersus Marc.
Orig. tract. 9. in Matt. D. Hieron. in comm. Iob super illa verba c. 40. *Ipsè est princi-
piū uisariū Dei.* D. Greg. lib. 4. Mor. c. 13. & lib. 32. c. 18. (& refertur de penitentia dist.
2. cap. *Principium*) & hom. 34. super Euang. Auctor operis de mirabi. sacre Script.
quod falso tribuitur Aug. lib. 1. c. 2. D. Iud. lib. 1. de summo bono cap. 12. D. Bern.
serm. 1. de aduentu, & in tract. de gradibus humilitatis, & superbia, D. Thom. 1. p.
q. 93. a. 7. Mag. in 2. sent. dist. 6. & ibi omnes Scholastici. Nec refertur, quod Luci-
fer appellatur *Cherub*, Ezechielis 28. *Tu Cherub extensus, & protegens:* ratio enim eius
appellationis, vt auctor est D. Thom. loco proxime citato ea est: quòd cum in Lu-
cifero non manserit charitas, sed tantum naturalis scientia, qua cæteris Angelis
præstabat: idcirco post lapsum deperdito nomine *Seraph*, quòd ardentem chari-
tate significat, retinuit appellationem *Cherub* quòd sonat plenitudinem scientiæ.
Cum igitur Michael inferior Lucifero fuerit, illud superest disputandum, num
saltem inter Angelos, qui remanserunt, principatū teneat: D. Hier. in com. super
Dan. c. 10. docet appellari Michaelem eo loco vnū de primis Principib. id est, Ar-
changelū: & Iudas in sua epist. canon. Archangelū nominat: putantque Theologi
communiter Michaele esse ex supremo ordine infimæ Hierarchie, id est, ex Prin-
cipatibus, quòd acceperunt ex D. Dion. Areop. lib. de cælest. Hierar. c. 9. ubi ponit
Michaele in infima Hierarchie, quæ Angelos, Archangelos, & Principatus com-
plectitur. Cæterum collocandum esse Michaele in suprema Hierarchie, imò & in
supremo eius ordine, qui est Seraphinorū, liquidd videtur cōcludi ex Dan. 10. ubi
dicitur *vnus de Principibus primis*: & ex c. 12. ubi appellatur *Princeps magnus*: quomodo
enim vnus ex Principibus primis, & princeps magnus dici potuisset, si in in-
fima Hierarchie, hoc est, in postremis, & gregariis Angelis esset numerandus? De-
inde cum Michael dicitur *vnus de Principibus primis*, sanè videtur alludi ad septem
illos

illos assistentes Angelos omnium supremos, qui toties tãquã reliquorum Principes nominantur in sacris literis, veluti Tob. 12. *Ego sum, inquit, Raphael Angelus, vnus ex septem, qui astamus ante Dominum: & Apoc. 1. A septem spiritibus, qui in conspectu throni eius sunt.* Vnde eos Clem. Alex. li. 6. Strom. ad finem appellat septem primogenitos Angelorum Principes. Cum ergo hi septem sint Seraphim, vnusque eorũ sit Raphael, de quo non tam illustria facta legimus, sicut de Michaële, plane consentaneum est existimare Michaelẽ esse Seraph. & vnũ ex illis septem, idque significari, cũ dicitur vnus de principibus primis: ex iisdẽque septem omnino creditum esse Gabrielem, quem D. Greg. ho. 34. super Euang. summam Angelum vocat. *Ad hoc, inquit, ministerium summum Angelum venire dignum fuerat, qui summum omnium nunciabat: & D. Bern. hom. 1. super Missus est, Non arbitror, inquit, hunc Angelum de minoribus esse, qui qualibet ex causa crebra ad terras soleant fungi legatione: Et quod ex eius nomine palam intelligi datur, quod interpretatum fortitudo Dei dicitur: Et quia non ab aliquo alio excellentiore se, ut assuet. spiritus, sed ab ipso Deo mitti perhibetur, cum dicitur: Missus est Angelus Gabriel a Deo. Itaque Michael, Gabriel, & Raphael proculdubio ex supremo sunt ordine supremæ Hierarchiæ, hoc est, ex Seraphim.*

Duo tamen huic sententiæ videbuntur obstare: vnũ est, quod illi tres, de quibus paulò ante diximus, nominantur Angeli, sine Archangeli, nõ Seraphim. Alterum, quod missi legantur in sacris literis, quod munus ad infimã Hierarchiam pertinere docet cõmuniter Theologi cũ D. Dion. loco citato. Verũ priorem scrupulũ nobis eximit D. Greg. hom. 34. in Euang. vbi docet Angelũ nomen esse officij, nõ naturæ. Est enim Angelus Græcè idẽ, quod Latine, Nũtius, & Archægelus Princeps nũtius: quare Seraphim cum mittuntur, Angeli sunt, hoc est, nũtij, imò & Archangeli, hoc est, principes nũtij. Posteriorẽ eximit Paulus Heb. 1. vbi vnũuersẽ pronũciat omnes esse ad ministratos spiritus in ministeriũ missos propter eos, qui hæreditatẽ capiũt salutis. Est autem aduertendũ Paulũ eo loco contendere Christũ Dei naturalem esse filiũ, multòque excellentius præ Angelis nomen hæreditasse ex eo, quod ei tanquã filio dicitur à Patre: *sede à dextris meis:* Angeli autem tanquã serui, & ministri mitti, & legari solent. Quare si Apostolus aliquẽ Angelum ab hoc famulatu exclusisset, proculdubio imperfectã, & nihil omnino cõcludentem argumentationem cõfecisset, & idcirco vnũuersẽ pronũciauit: *Nõne omnes sũt administratos spiritus:* Ne verò quis diceret esse administratos suos quẽque gradã, inferiores nimirum fungẽdo legationibus ad homines, superiores autem inferioribus eiusmodi legationes ex Dei mãdato præscribendo: quæ expositio placuit D. Thomæ, adiũxit Apostolus: *In ministeriũ missi:* vt intelligeremus omnes mitti, & legari, & immediatẽ per se ipsos legatione ad homines fungi: quem admodũ functus fuit Raphael, qui se tamen dicit esse vnũ de septem primis. Sed quomoddũ hac de re dubitare liceat, cũ Esai. c. 6. cõfiteatur volasse ad se vnũ de Seraphim? dura autẽ videtur duplex illa expositio, quæ placuit Dion. Areo. li. de cæl. Hierarc. 1. Angelũ illũ, qui volasse dicitur ad Esaiã vel appellari Seraph ab incendendi ministerio, non propter naturæ dignitatẽ: vel si Seraph fuit, nõ per se ipsum immediatẽ, sed ministerio alterius inferioris Angeli purgasse Esaiã. Prior enim responsio, præterquã quiddã cõfudit Angelorũ ordines, refellitur præ terea, quia nõ dictũ est: *Volauit ad me Seraphim,* sed vnus de Seraphim, vt palam sit illum Angelũ ex ordine Seraphim fuisse, qui non potuerit ita appellari ab inflãmendo Propheta, cũ non omnes ipsum inflammauerint. Posterior autẽ multò violentius vim infert contextui, cũ Propheta disertis verbis commemoret volasse ad se vnũ de Seraphim: si enim nullus Seraph. volauit ad Esaiã: sed aliũ inferiorem misit, qui

Tob. 12. 15.
Apoc. 1. 6.
Michael, & Gabriel ex septem assistentibus Angelis.
D. Gregor.

D. Bern.
Luc. 1. 26.

III.
Duplex obiectio.

D. Gregor.
Vtraque deluitur.

Hebr. 1.

Psal. 109. 1.

D. Thom.
Omnes Angeli mittuntur per seraphim.
Esai. 6. 6.
Dion. Areo.

volaret: quomodo ipsemet Seraph manens in caelo vel alle ad Elaiā dici potuerit?

117.

Dei filius te-
gatus ad ho-
mines.

Eccles 10 7

D. Bern.

Seraphim nō
nisi ad gra-
uissima mit-
tuntur.

D. Basil.
Amb. Cath.

V.

Omnibus
Angelis, qui
manserunt
ante thronum.

Michael.

D. Thom.

D. Basil.

Pant. Diac.

B. Lau. Iust.

Amb. Cath.

Dan. 12. 1.

Dan. 10. 13.

VI.

Michael om-
nium Ange-
lorum Prin-
ceps.

Verūm quod in praesenti controverti mihi, vt verūm fatear, nullū relinquit dubitandi locum, est mysterium incarnationis. Si enim Dei filius non per Angelum, sed per seipsum immediatē missus à Patre fuit, & legatus ad homines: cur tārūm Seraphim tribuimus, vt nunquam ad homines venerint, & Principe suo in terris agente ipsi in solio gloriosi confidentes nunquam dignati sint e caelo descēdere. Sanē liceret vocem illam Sapientis vsurpare, Eccl. 10. *Vidi seruum in equis, & principem ambulantem super terram quasi feruum.* Atque hac ratione vtitur ad idem persuadendum D. Bern. 1. in festiuit. S. Michaelis, *Omnes, inquit, administratores sunt spiritus in ministerium missi: neque id cuiquam incredibile videatur, quandoquidem ipse quoque creator, & rex Angelorum venit non ministrari, sed ministrare.* Mittuntur igitur interdum Seraphim, sed tamen nec ordinariē, vt Angeli, nec nisi ad grauissima, & maximi momenti negotia: cum qua moderatione accipi possunt, quae docet loco citato Dionysius: quae sententia est D. Basil. in comm. super 6. cap. Elai. eamque tuetur Ambr. Cath. in c. 1. epist. ad Heb. Quare non est, cur propter legationis officium Michaelē, Gabrielem, & Raphaelē ex Seraphinorū thronis deturbemus.

Hoc ita cōstituto illud vlteriū arbitramur Michaelē non solum esse ex supremo ordine supremā Hierarchie: sed etiā omnibus omnino Angelis, qui remanserunt naturae nobilitate, ceterisq; scientiae, & gratiae ornamentis, quae iuxta D. Th. 1. p. q. 62. art. 6. cum naturali Angelorum praesentia coniuncta sunt, longē antecellere: quae sententia est D. Basilij in hom. de Angelis. *Tibi, inquit, O Michael duci superiorum spirituum, qui dignitate, & honoribus praeatus es ceteris omnibus spiritibus supernis, tibi inquam supplico.* Eūdem sequitur Pant. Diac. apud Lipom. in hom. de Michaelē. *Primus, inquit, locū obtinet inter mille millia, & decies mille myriades Angelorū: & proxime, ac extra vltimū stuporē canit ter sanctū, & admirabile hymnū Michael, qui est maxima, & clarissima stella Angelici ordinis: vbi obiter obseruanda sūt illa verba, extra vltimū stuporē, quae maximā Michaelis dignitate significat qui nimirū tātus sit, vt ceteris omnibus Angelis ad Diuinā magnitudinis cōspectū stupentibus ipse quodāmodo nō stupeat.* Idē sentit B. Laur. Iustin. ser. de Michaelē. *Sāctus, inquit, spiritibus praeatus est Michael, sicut Lucifer malis.* Ex recentioribus autem idē affirmavit Amb. Cath. in c. 1. epist. ad Heb. idque non obscure significatur Dan. 12. cum Michael appellatur *Princeps magnus.* Nec verō quēquam moueat, quod Dan. 10. dicitur, *vnus de Principibus primis:* quamuis enim sit omnium Princeps, bene tamen potuit appellari, *vnus de primis Principibus,* quemadmodum, qui secundus à Rege est, vnus de primis regni Principibus dici potest, vbi multi sunt Principes: quamuis inter eos Principes primū ipse locū teneat: Confirmatur praeterea idē non leuibus sanē argumētis.

Primū. Quia ex communi Theologorum sententia, imō, & Ecclesiae doctrina in praelio illo magno, quod gestum fuit in caelo Emyreco, Michael partēs Dei sustinuit: cum igitur Lucifer, vt diximus, supremus omnium Angelorum fuerit, dignum sanē fuit, vt ei se pro Deo opponeret reliquorum Angelorum maximus. Id quod etiā illis verbis huius cap. innuitur: *Michael, & Angeli eius praesentantur cum dracone,* si eō etiam velis hanc visionem referre: illud enim: *& Angeli eius,* innuit, reliquos omnes Angelos sese ad Michaelē quasi ad principē adiūxisse, eique paruisse. Secundū. Hoc loco ad literam est sermo de praelio, quod Michael geret cū Lucifero, & Antichristo in fine mundi: at quem quāso par est alienissimis illis temporibus, in quibus de Christi imperio decertabitur, sese opponere Lucifero, & Antichristo, difficillimūque illud bellum administrare, nisi supremum omnium Angelorū? Tertio. Ex iis, quae superiori sect. diximus ex Pantaleone Diac. constat Michaelē.

Michaelem non semel Dei personam sustinuisse veluti Exod. 3. *Ego sum Deus Abraham, Deus Isaac, & Deus Jacob*: at cui alteri vices suas Deum commisisse credibile est, qui ipsum pro dignitate referret, nisi maximo Principi Angelorum Quartum. Michael fuit praefectus Synagogae, vt affirmat Dionys. Areop. caelest. Hier. c. 9. & deducitur ex c. 10. Dan. vbi Gabriel cum Daniele loquens ait: *Michael Princeps vester*, id est vestrae Gentis praepositus, in cuius locum cura ei est Ecclesiae demandata, quod proculdubio ad supremum Angelum pertinet.

Quintò. Idem colligitur ex illustrissimis titulis, honorisque prerogatiuis, quibus Michaelem à Deo donatum docet Ecclesia, cum eum appellat Praepositum paradisi, Primatem caelestis exercitus, Principem militiae caelestis, Praepositum animabus suscipiendis; quae munera, vt omnium sunt illustrissima, ita supremo Angelo committi debuerunt. Idque etiam ex eo probat Cathar. in c. i. epist. ad Heb. quòd ab Ecclesia in Ianijs primus post beatam Virginem inuocatur. Sextò Michael creditur animarum è corpore discedentium particulare iudicium exercere; quam ob causam Ecclesia eum vocat praepositum à Deo animabus suscipiendis: & in missa pro defunctis ita praecatur: *signifer sanctus Michael representet eas in lucem sanctam*. Indèque est, quòd cum gladio, & scutera depingitur, vt summa eius potestas iustitiaeque aequalitas declaratur in nostris siue meritis, siue demeritis ponderandis: tantum verò munus ad summum Angelum haud dubie spectat. Septimò. Vt constat ex Matth. 24. in extremo iudicio parebit signum filij hominis in caelo, id est, signum crucis Dominicae tanquam summi Regis, & Imperatoris vexillum: id verò, vt affirmat Ioan. Echius hom. 8. in festo Michaelis, gestabit Michael què Ecclesia Christi signiferum appellat, vt paulò ante diximus: quod ad maiorem Christi gloriam in illo orbis theatro non nisi Angelorum omnium Principi committendum videtur. Octauò Ioan. Apostolus, vt auctor est Pantal. Diac. loco citato, magnus fuit gloriae Michaelis in Asia praedicator, in eiusque honore, ac memoriam templum exaedificari curauit: verisimile est autem Apostolum summo omnium Angelorum, & sub eius nomine ceteris templum erigi voluisse:

Postremò D. Franciscus anno Domini millesimo ducentesimo vigesimo quarto, vt affirmant D. Antonin. 3. p. Chronic. tit. 24. cap. 7. §. 4. & D. Bonauent. in vita Francisci, fuit Christi Domini stigmatibus insignitus vel circa festum exaltationis sanctae Crucis, vel in ipso die festo Crucis mense Septembri; refertur autem i. Chronicorum eius ordinis cap. 55. apparuit illi in monte Aluerniae Seraph. sex habens alas (sicut legimus & de Seraphim Esai. 6.) admirabili splendore collucens, in figuram Christi Domini Cruci affixi confirmatus, isque Francisco eorundem vulnerum stigmata impressit: fuisse autè hunc Seraph Michaelem probabile admodum est. Etenim tunc temporis Franciscus ieiunabat de more quadragesimam sanctae Michaelis in honorem Virginis, & Michaelis, cui erat deditissimus, quae quadragesima incipiebat à die Assumptionis Beatae Virginis, finiebatùrque ipso die festo Archangeli: quare verisimile est Michaelem fuisse, qui eum Christi Domini stigmatibus decorauit. Atque hinc aliud & argumentum, & Michaelis encomium longè clarissimum deponitur: eueniens enim erat, vt supremus Seraph, hoc est, maximè omnium amoris flammis incensus Christum affixum, in illo, in qua, sui amoris excessu representaret. Ex quo etiam credere possumus Michaelis patrocinio magnam nobis fieri Diuini amoris accessionem: siquidè eo tanquam sigillo vtitur Christus ad plagas suas amoris facibus ardentissimas in Sactorum & mentibus, & corporibus imprimendas. Ex dictis patet, quanto iure existimari possit Michaelem supremum esse omnium Angelorum, qui remanserunt. Qui miracula ab eo edita scire velit, legat Metaphrastem apud Lipom. in Michaeli.

Exod. 3. 6. Dei personam saepe sustinuit.
Dion. Areop. Dan. 10. 21. Eisdem Ecclesiae cura demandata.
VII. Eiusdem tituli illustrissimus.
Catharin.

Matth. 24. Crucis signum in extremo iudicio gestabit Michael.

Quo anni seropore Christi stigmatibus insignitus fuit.
D. Franciscus.

Esai. 6. 5. D. Franciscus Christi stigmatibus decorauit Michael.